

städes, hvaraf äfven till icke ringa del intresset för den allmänna folkbildningen kan höjas, och då dessa framför andra församlingsmedlemmar böra vara de, som kraftigast kunna bidra dertill, att de till sin idé så nyttiga folkskoleinspektionerna motsvara sitt ändamål; men då det tillika är klart, att för detta ändamål en närmare kännedom om undervisningssättet i de resp. skolämnena så väl som om kursfördelningar i de olika disciplinerna är af nöden, hvarförutan presten känner sig mera bsvärad än uppmuntrad till besök i församlingens skolor, hvadan ock dessa besök lätteligen blifva sparsammare än sig bör, eller till och med helt och hållet, utom vid de offentliga examina, förgättna, vill jag vördsamt föreslå, att Riksdagen måtte för sin del besluta,

det hvarje sacri ministerii kandidat skall före sitt inträde i prestembetet, vid något af rikets manliga folkskole-seminarier, hafva under åtta (8) veckors tid inhemtat nödig kännedom om hvad till folkskolans ändamålsenliga skötande erfordras, samt derom, före sin ordination, förete vederbörande seminarii rektors intyg;

Och får jag för frågans närmare utredning vördsamt hänskjuta denna motion till vederbörligt Utskott.

Stockholm den 28 Januari 1869.

O. Östling
från Gefleborgs län.

N:o 275.

Åf Herrar Daniel Isaksson och J. J. Magnell: Om förändrad anordning i afseende å historiens och naturvetenskapernes studium vid elementar-läroverken.

Nu gällande stadga för elementar-läroverken innehåller bland annat en anvisning till lärokursernas fördelning emellan de särskilda klasserna. Så vida man afser det slutmål, afgangsexamen, hvilket denna fördelning afser, synes den vara med berömlig omtänksamhet affattad både hvad angår utbildningen af lärjungarnes intelligens och bibringande af vetande, för så vidt man i allmänhet erkänner nödvändigheten af alla deri ingående läroämnen.

Då erfarenheten likväl visar, att största delen af dem, som ingå i elementar-läroverken, ej hinna utöfver femte klassen och detta äfven gäller om dem, som studera på klassiska linien, så vore det utan tvifvel högeligen önskvärdt, om de redan vid detta stadium hade inhemtat ett mått af kunskap i alla inom elementar-läroverket på detta stadium förekommande kunskapsämnen, och de deraf kunde draga nytta för ett praktiskt lif.

Detta är nu äfven i allmänhet förhållandet; ty ynglingen har vid nämnda stadium ej blott erhållit den vana vid studier och sättet att bedrifva dem, utan ock den grundläggning i de särskilda kunskapsarterna, att han sedermera, om han då afgår från läroverket, kan med nu mera lätt tillgängliga hjälpmedel förkofra sig i de riktningar han behöfver.

Det är dock tvänne läroämnen, hvarom detta icke fullt gäller, men hvilka enligt mitt förmenande genom en i ringa mån ändrad anordning och utan skada för grundligheten och hufvudändamålet skulle kunna så ställas, att deraf framginge en större frukt för dem, som redan i femte klassen måste öfvergifva studierna.

Det ena af dessa läroämnen är historien. Sedan fäderneslandets historia i de föregående klasserna blifvit genomgången och avslutad, föreskrifves för femte klassens klassiska linie gamla tidens historia, och för den reala en öfversigt öfver hela allmänna världshistorien. Utgår nu ynglingen i lifvet med detta kunskapsmått, så står han såsom en främling, eller nära nog som en främling, för sin egen tids allmänna utveckling och historiskt betingade förhållanden, utan hvilkas kännedom han icke ens kan fullt fatta vårt eget fäderneslands förhållanden till den allmänna kulturen och världens allmänna ställning. Den öfversigt öfver världshistorien, som meddelas på reala linien, måste blifva alltför kortfattad för att kunna blifva rätt fruktbar, då ingen särskild vikt lägges på nyare och nyaste historien, och en yngling, som utgår från klassiska linien af femte klassen, känner blott gamla tidens allmänna historia. Visserligen kommer denna kännedom af gamla historien honom väl till pass vid studium af forntidens klassiska författare, men de historiska notiser, som till dessas rätta förstånd erfordras, borde och kunde meddelas af den lärare, som undervisar i latinet och grekiskan.

Det andra läroämnet är naturvetenskap. Hufvudföremålet för studium på detta område för de fem första klasserna är, jemte världsdelarnes fysiska beskaffenhet, botanik och zoologi, samt på femte klassens reala linie allmän fysik. Då nu allmän fysik och kemi äro de grenar af naturvetenskapen, som väl oftast komma till användning i lifvets bestyr och ej heller torde kunna anses i bildande förmåga stå efter naturvetenskapens öfriga grenar, så vore det utan tvifvel lyckligt, om de, som utginge från femte klassen, fått egna mera tid deråt än nu är förhållandet, då väl realisterna ega någon, men de klassiska ingen kännedom i dessa ämnen.

Med anledning af hvad sålunda anført blifvit få vi vördsammast föreslå,

att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla:

I:o att kursen i historien vid elementar-läroverken måtte så anordnas, att, sedan fäderneslandets historia med nödiga sidoblickar på granuländerna i föregående klasser blifvit genomgången, för femte klassen å begge linierna måtte föreskrifvas, att efter en kort inledning, som i allmänna drag framställer forntidens och medeltidens politiska, sociala och kulturhistoriska utveckling, den nyare och synnerligen den nyaste historien må så utförligt, som tiden medgifver, genomgås, särdeles de delar deraf, som bäst karakterisera de olika tidehvarfvens och folkens lynne, eller i sig innebära förklaringen öfver nutidens ställning.

- (Obs. I sjette och sjunde klasserna kunna sedermera de föregående perioderna af allmänna världshistorien genomgås.)
- 2:o att kursen i naturvetenskap måtte så anordnas, att i de fem första klasserna, jemte nu föreskrifven insigt i verldsdelarnes och särdeles i fäderneslandets fysiska geografi, allmän fysik och kemi må blifva hufvudämnen på detta område, samt studium af botanik och zoologi inskränkas till nödig insigt i organografien och terminologien samt någon öfning i sättet för botanikens och zoologiens studium, som kan möjliggöra förkofran deri på egen hand med tillhjälp af läroboken.

Stockholm den 27 Januari 1869.

Daniel Isaksson.

J. J. Magnell.

N:o 276.

Af Herrar Daniel Isaksson och J. J. Magnell: Om förändrade föreskrifter i fråga om den kommunala rösträtten.

En lag om kommunalbefogenhet måste i kommunalmedlemmarnes eget välförstådda intresse afse:

- 1:o i främsta rummet, att afgörande magten i kommunala ärenden må komma i händerna på dem, som med största sannolikhet kunna antagas ega tillräckliga insigter i desamma och tillika den mest vidgade blicken öfver samhällsförhållandena i deras helhet, samt tillräckligt ekonomiskt oberoende för att kunna egna håg och tid åt allmänna bestyr.
- 2:o Vidare bör en sådan lag afse, att ingen, som skattar till kommunens allmänna behof, må vara förhindrad att få sin tanke framställd och pröfvad.
- 3:o Slutligen att behandlingen af de kommunala värfven må blifva en väckelse och öfningsskola för utbildande af sinnet för allmänna frågor.
- Då de nu gällande bestämmelserna angående kommunalbefogenhet medgifva rösträtt och talan åt hvar och en, som skattar till kommunens allmänna behof, och sålunda både lemna en hvar rätt att få sina andraganden hörda och pröfvade och erbjuder detta tillfälle till öfning och utbildning för allmänna frågor, men tillför-